

UDARBEJDET AF
CENTER FOR EJENDOMME
PARK OG VEJ 2023

2023
2028

GRÆSKLIPNING

SERVICENIVEAU OG PRINCIPPEER
FOR GRÆSKLIPNING
I FREDERIKSHAVN KOMMUNE 2023-28

FREDERIKSHAVN KOMMUNE

INDHOLDSFORTEGNELSE

Indledning & status **1**

Græssets funktioner **2**

De juridiske rammer **3**

Serviceniveau for græsklipning **4**

Udførelse af opgaven **7**

Grundejerens forpligtigelser
og muligheder **8**

INDLEDNING & STATUS

Vi er omgivet af græs i vores hverdag. Det er den mest almindelige planteart i Danmark med 120 forskellige græsarter. Brugen og anvendelsen er mangfoldig, og græs har en stor samfundsmæssig og økonomisk betydning. Det anvendes som foderplante til husdyr i landbruget. I byen benyttes det som en slidstærkt prydblade til bunddækkende gangbare flader i haver, parker, boldbaner, golfbaner og langs vores infrastruktur til at holde på jord, og materialer ved anlæg, veje og grøfter.

Frederikshavn Kommune er som grundejer ansvarlig for driften og dermed græsklipningen af et stort areal på kommunale ejendomme (skoler, parker og offentlige parkeringspladser m.m.) samt langs det ca. 1000 kilometer lange kommunale vejnet og dertil hørende sideanlæg, rabatter og grøfter.

Denne driftsplan omfatter de kommunale græsarealer, hvor Center for Ejendomme, Park og Vej står for den daglige udførsel af pleje og græsklipning.

Samlet set dækker driftsplanen et græsareal på ca. 250 hektar (2,5 mio. m²), hvilket arealmæssigt svarer til 280 fodboldbaner. Parker, skoler, institutioner og øvrige friarealer udgør ca. 40 procent, fodboldbaner 30 procent, rabatter og vejanlæg 25 procent og rekreative stier og naturpleje 5 procent. Herudover slås et stort areal på kontraktlignende forhold for andre centre i kommunen (boldbaner, institutioner o.l.). Dette er ikke medtaget i driftsplanen, da der findes specifikke serviceniveauer for de enkelte områder iflg. kontrakterne.

Der er i vækstperioden et stort fokus på græsklipning fra borgere, hvad enten der er tale om kommunens parker, grøfter eller rabatter. Klippet eller uklippet, så vækker græs nogle æstetiske synspunkter hos de fleste.

Driftsplanens formål er at beskrive serviceniveauet for græsklipning på de forskellige flader, der er offentligt tilgængelige eller vender ud mod offentlige anlæg for at give et indblik i opgavens bestandsdele og de aktuelle serviceniveauer. Denne driftsplan søger at samle alle hensyn, og en lang erfaring med udførelsen af opgaven samt de ressourcer, der er tilgængelige til opgavens udførsel.

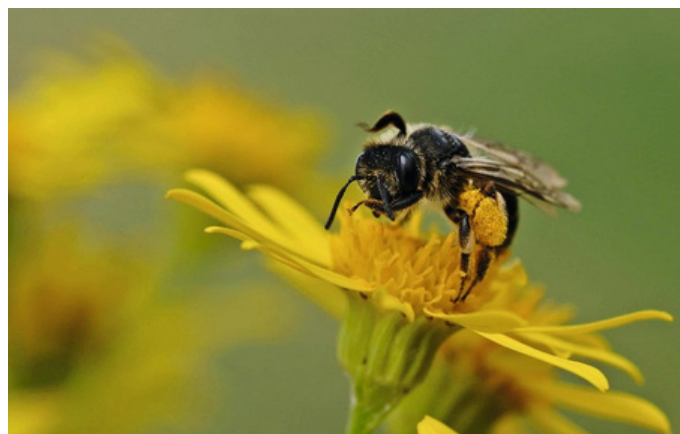
GRÆSSETS FUNKTIONER

Trafik og sikkerhed

I forhold til trafik, har de færdselsfrie arealer en lang række funktioner. Eksempelvis er de med til at skabe bedre oversigtsforhold på vejene (trafiksikkerhed), forbedre afvandingen af vejene og give støtte til vejanlægget (vedligeholdelse). Samtidigt fungerer arealerne til henstilling af nødstedte køretøjer ved uheld eller som undvigearial i uheldssituationer.

For at opretholde og sikre disse funktioner skal arealerne holdes ved lige gennem græs slåning og rydning af uønsket trævækst, da det nedbryder konstruktioner og anlæg. Bedre oversigtsforhold kan desuden være med til at nedsætte risikoen for påkørsel af dyr.

I forhold til sne på disse arealer, kan uønsket vegetation også danne et læ, hvor sne så kan lejre sig under snevejr eller fygning. Det kan, afhængigt af vejens forløb i forhold til vindretningen og terræn, skabe drivedannelse på kørebanen. Holdes arealerne frie af vegetation, er der også bedre oplagingsplads til det ryddede sne.

Klima, natur og mennesker

Med 250 hektar udgør alle græsfladerne et stort areal og har eller kan få betydning for dyrelivet og de mennesker der bruger græsset. Ved at pleje græsarealerne på en varieret og hensigtsmæssig måde, kan rabatter og græsarealer udgøre vigtige støttepunkter og spredningsveje for insekter og planter.

På de mange græsarealer i rabatterne har vi en mulighed for at skabe et lille åndehul for planter og dyr med de rette driftstiltag. Det er de tiltag vi kalder "vild med vilje". Det er arealer, hvor vi enten lader græsset stå til blomstring eller sår blomsterblandinger i til gavn for mere mangfoldighed i naturen.

I forhold til klima udgør græs en stor del af de grønne områder i byerne. Græsflader har en vigtig nedkølede funktion i byens mikroklima. I modsætning til bebyggede områder, der omsætter op til 66 procent af indstrålingen til varmestråling, bruger åbne græsarealer på til 66 procent af energien på fordampning af vand.

DE JURIDISKE RAMMER

Rabatter langs veje

Rabatter eller ”det færdselsfrie areal” er en teknisk betegnelse for den del af vejen, der ikke anvendes til afvikling af trafik. Det er typisk de tilstødende arealer, såsom grøfter, rabatter og sideanlæg. Disse arealer er typisk bevokset med græsser, blomster, træer eller buske. Selvom rabatterne kan synes at ligge uudnyttede hen, har de stor betydning for såvel miljøet som for trafikikkerheden, vejanlæggets holdbarhed og naturen i og omkring rabatterne (planter og insekter).

Vejloven

Det er Byrådet, der er myndighed på færdselsarealerne på de kommunale veje. Ud over myndighedsrollen, påhviler det kommunen at holde sine offentlige veje og stier i den stand, som trafikens art og størrelse kræver. Det betyder i praksis for sideanlæggene, at græsses skal klippes, for at de ikke mister deres funktion eller underminerer den infrastruktur og værdi, som vejene udgør.

Trafiksikkerhed

Nogle steder kan vegetationen langs vejene begrænse udsynet for trafikanter og dermed skabe farlige situationer. Det er typisk ved veikryds og skarpe vejsving eller for at gøre vejdstyr og skilte mere synlige for trafikanterne.

Frøavl

Enkelte landmænd dyrker græs til frøavl. I de tilfælde er naboer forpligtet til at holde græsvækst i en passende zone på tilstødende arealer, således at græsset ikke sætter frø i den periode, hvor frøgræsmarkerne blomstrer. Rabatsslåning ved frømarker, vil efter anmodning fra ejere eller brugere blive slået i henhold til Bekendtgørelse af lov om drift af landbrugsjorder.

Invasive plantearter

Invasive arter er arter, der ikke naturligt findes i Danmark, men er bragt hertil af mennesker. En del af disse arter har forvildet sig ud i den danske natur, hvor de fortrænger det oprindelige plante- eller dyreliv og udgør en trussel mod naturen. Planter som findes på denne liste bekæmpes efter de retningslinjer, der gælder for drift af offentlige arealer (eksempelvis japansk pileurt, rynket rose, glansbladet hæg o.l.).

Flyvehavre

Flyvehavre er en ukrudtsplante, der er uønsket i Danmark, fordi den hvert år koster mange penge i forsøg på bekæmpelse og i tab af indtægter for landbruget. I Danmark er det lovpligtigt at bekæmpe flyvehavre. Reglerne om flyvehavre er lavet for at fjerne flyvehavre fra arealer, hvor planten gror og for at hindre, at den breder sig til andre arealer.

Kæmpe-bjørneklo

Kæmpe-bjørneklo er en giftig invasiv art, der kan give et alvorligt udslæt i forbindelse med berøring af planten. Bekæmpes ifølge bekendtgørelse om bekæmpelse af bjørneklo og Frederikshavn Kommunes indsatsplan for bjørneklo.

SERVICENIVEAU FOR GRÆSKLIPNING

Serviceniveauet for græsklipningen er opdelt i 2 underkategorier: Landzone og byzone. Hver af disse har desuden en yderligere underopdeling med forskellige plejeniveauer. Derudover er en stor del af græsklipningen reguleret i en række kontrakter ift. eksempelvis boldbaner, skoler og institutioner. I enkelte kontrakter fremgår også de tiltag, der ligger ud over klipningen af selve græsset (f.eks. gødskning, bladsugning, strigling o.l.).

Græsklipning

Landzone

Byzone

Rabatter og grøfter

Oversigtsforhold

Skovveje, naturstier og landbrugsjord

Rabatter i byzone

Rabatter i industri kvarter

Stisystemer

Parker & øvrige friarealer

Græsklipning i landzone

Slåning i landzone omfatter alle arealer uden for byernes byzoneskilt, der kan dog være enkelte arealer, der af servicehensyn holdes med et jævnt klippet græstæppe. Ved slåning i landzone tages vidtgående hensyn til miljøet.

Rabatter og grøfter

Rabatter, grøfter og vejkanter skal slås i det omfang det er nødvendigt for at opfylde arealernes funktion. Det kan være i forhold til trafikafvikling, afvanding, sikkerhed, natur, naboer og æstetik. Langs kommunens veje slås rabatterne, for at sikre at arealerne ikke vokser til i buske og træer. Det betyder, at rabatterne som minimum klippes én gang hvert tredje år, men nogle steder klippes der én gang årligt i perioden maj til oktober.

Rabatternes bredde varierer meget (0,5 meter til 10 meter) afhængigt af vejens størrelse og anlæggets karakter. Ved de store bredder slås hele rabatten ikke hvert år.

Oversigtsforhold langs veje og stier

Nogle steder kan vegetationen langs vejarealet begrænse udsynet for trafikanter. Der hvor sikkerheden markant forbedres, slås græsset 1-2 gange om året. Formål med slåning af disse arealer er at sikre at:

- Trafikanterne har fornøden oversigt i vejkryds, samt i inder kurver i skarpe vejsving.
- Vejudstyr er umiddelbart synligt for trafikanter.
- Vandafledning fra kørebaner og cykelstier ikke hindres.
- Vegetationen ikke er medvirkende til at der kan dannes snedriver på vejarealer.
- Uønskede træagtige vækster holdes nede.
- Frøgræsmarker o.l.

Ud fra ovenstående forudsætninger er der omkring 180 km rabatgræs der medgår i betegnelsen oversigter. Det er kun en del af denne strækning, som slås to gange. Hovedparten slås før sommerferien og, hvor vækstforhold og erfaring har vist sig nødvendigt foretages endnu en slåning senere på vækstsæsonen. Udføres i perioden: 01.04 – 31.10

Skovveje, rekreative stier og brakjord

I kommunens skove og på naturarealer, er der anlagt en del vandre og cykelstier. Ukrudt og græs langs kanterne langs disse slås for at sikre deres funktion mod tilgroning og sikre fremkommelighed for publikum. Disse stier slås 1-2 gang årligt efter behov, da det ikke er alle steder, at græs og ukrudt er et problem. Udføres i perioden: 01.04 – 30.11

Græsklipning i byzone

Rabatter langs boligveje og langs stier i byzonen

Rabatterne langs boligveje slås som udgangspunkt én gang årligt. Hvis der er dårlige oversigtsforhold kan de enkelte steder slås 2 gange årligt. I byzone ses disse arealer ofte som en naturlig forlængelse af forhaverne, og ønsket om slåning er ofte ud fra æstetiske årsager. Ønsker grundejer op til rabatten at slå græsset yderligere end det ovenfor nævnte serviceniveau er man velkommen til det. Man må dog ikke plante, kultivere eller lave om på rabatanlægget. Udføres i perioden: 01.04 – 31.10

Rabatter i industrikvarterer og omfartsveje

Rabatgræs i industrikvarterer og langs omfartsveje bliver klippet 1 gang årligt og ellers efter behov ift. oversigter. Ofte klippes de ned i sensommeren. Udføres i perioden: 01.04 – 31.10

Stisystemer

Rabatterne langs stier slås som udgangspunkt én gang årligt. Hvis der er dårlige oversigtsforhold kan de enkelte steder slås 2 gange årligt. Udføres i perioden: 01.04 – 31.10

Parker og øvrige friarealer

Da mange af vores parker og øvrige friarealer er afgrænsede områder, har vi muligheden for at anvende robotklippere til at holde græsset, og der kører robotter i de fleste parker. Robotterne sparer kørsel, brændstof og CO₂ udledning. Det betyder samtidigt for serviceniveauet, at græsset kan holdes i den samme længde året rundt. Robotter kører i parkerne fra 01.04 – 31.10.

Arealer udlagt til biodiversitet "vild med vilje"

Plante- og dyrelivet i Danmark mangler levesteder. På de mange græsarealer i rabatterne har vi en mulighed for at skabe et lille åndehul for planter og dyr med de rette driftstiltag. Det er de tiltag vi kalder "vild med vilje". Det er arealer, hvor vi enten lader græsset stå til blomstring eller sår blomsterblandinger i til gavn for mere mangfoldighed i naturen. Arealerne bliver som udgangspunkt slået ned én gang årligt sidst på året. Arealet med driftsformen vild med vilje vil med tiden blive indført flere steder.

På mange boligveje er der ved etableringen anlagt fortov i begge sider. Ved fremtidig renovering vil man også overveje, om man kan nøjes med fortov i den ene side og omlægge til gavn for klima (nedsivning/ vand) og biodiversitet i den anden.

Udførelse af opgaven

Slåning af græsarealer udføres i forskellige intervaller til de beskrevne serviceniveauer som ovenfor. Normalsæsonen strækker sig fra 1. april til 30. oktober. Sæsonen kan dog variere meget pga. temperaturer, vækst og nedbørsforhold de enkelte år, og lokale jordbundsforhold (gode/dårlige jorder). Der er stor variation i jordbundsforhold i Frederikshavn Kommune. Generelt er de bedre, og dermed mest vækstkraftige jorder, beliggende i den sydlige del, og de ringere jorde mod nord. Der forekommer dog en stor lokal variation.

Klipning af rabatter i byzone

Inden for byzonen og andre steder anvendes der enten rotorklipper eller cylinderklippere i forbindelse med græsslåningen. Herudover slås græs med buskrydder/snoreklipper på de steder, der er utilgængelige for maskinerne (omkring træer, skilte, udstyr o.l.). Maskinførere og manuelle hold med snoreklipper kører som separate teams af hensyn til effektiviteten, og der kan derfor forekomme perioder, hvor det manuelle hold er et stykke bagefter maskinklipningen eller foran, alt afhængigt af, hvad der er mest effektivt på den enkelte opgave. Det klippede græs samles ikke op.

Slagleklipning og brakpudsning i landzone

Grøfter, skråninger og rabatter langs veje eller sjældent anvendte friarealer klippes generelt mindre. Græsset er derfor højere og der forekommer træ- og buskvegetation mellem græsset. Klipningen kræver derfor mere kraftigt grej, og der anvendes slagleklippere af forskellig type til opgaven. Slagleklipningen slår alt vegetation ned og kan efterlade flossede buske og træer. Materialet samles normalt ikke op, medmindre det generer vandafledning i grøfter.

Grenknusning

I nogle tilfælde, hvor græsklipningen har været udeladt i flere år eller buske og træer har haft særlige gunstige vækstbetingelser kan grenknusning blive nødvendigt for bedre at kunne holde arealerne fremadrettet. Grenknusere er grovere og stærkere grej end slagleklippere og findes både monteret på traktor og arm. Som ved slagleklipning kan grenknusere ofte efterlade flossede buske eller træer på stedet. Materialet samles normalt ikke op, medmindre det generer vandafledning i grøfter.

Anden pleje

Ud over græsklipning og slagleklipning kan græsset have behov for yderligere pleje i form af løvsugning/opsamling af blade (efterår i parker), luftning (ilt til rødder), gødskning og efterbedring/såning, hvor græsset er slidt eller angrebet af eksempelvis gåsebiller eller svamp. Denne pleje er ikke omfattet nedenstående serviceniveauer, men er en del af samme budget. Opgaverne løses behovsorienteret og på et minimalt niveau og vurdering af græssets værdi på stedet og områdets anvendelse.

Grundejernes egne forpligtigelser og muligheder

I byzonen er det grundejerens forpligtigelse at renholde og vedligeholde sidearealerne mellem fortov og tilstødende matrikel efter Vejlovens §68. Grundejeren renholdelsespligt omfatter, ud over snerydning, at:

- Fjerne ukrudt o.l.
- Renholde fortov eller stier, der er asfalterede, brolagte eller på anden måde overfladebehandlede færdselsarealer.
- Fjerne affald og andet, der er særligt forurenende eller til ulempe for færdslen, og
- Renholde grøfter, rendestenene, nedløbsriste, rørgennemløb, udløbsrender, som ligger i fortov og sti, for alt, hvad der kan hindre vandets frie løb.

I byzone ses disse arealer ofte som en naturlig forlængelse af forhaverne, og ønsket om slåning er mange gange ud fra æstetiske årsager. Ønsker grundejer op til rabatten at slå rabatterne ud over det ovenfor nævnte serviceniveau, er man velkommen til det. Man må dog ikke plante eller kultivere rabatten eller lave om på anlægget,.

